

CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA AD PODGORICA

2015/05/19 Javno objelodanjivanje podataka za 2014.
Verzija 1.0.

Datum usvajanja:	19.05.2015.	
Važi od:		
Odobrio:	Menadžment komitet	
Vlasnik:	Odjeljenje računovodstva	
Primjena:	Svi zaposleni Banke	
Povjerljivost:	Javni dokument	

SADRŽAJ

UVOD.....	4
I. POSLOVNO IME I REGISTROVANO SJEDIŠTE BANKE	4
II. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	5
III. STRATEGIJA I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA.....	8
III.1. Upravljanje rizicima	8
III.1.1. Kreditni rizik	8
III.1.2. Operativni rizik	9
III. 1.3. Tržišni rizik.....	9
III.1.4. Rizik zemlje	10
III.1.5. Rizik likvidnosti	10
III.1.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)	11
III.1.7. Sistem upravljanja rizikom u banci	11
III.2. Ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju rizicima	12
III.2.1. Odbor direktora	12
III.2.2. Menadžment komitet	12
III.3. Funkcija upravljanja rizicima	12
III.3.1. Sistem donošenja odluka	13
III.3.2. Monitoring i izvještavanje	13
III.3.3.Sistem informacione tehnologije	13
III.3.4. Planovi za vanredne situacije	14
III.3.5. Testiranje na stres	14
III.4. Sistem izvještavanja i mjerenja rizika	15
III.4.1. Kreditni rizik.....	15
III.4.2. Rizik likvidnosti	15
III.4.3. Tržišni rizik.....	16
III.4.4.Operativni rizik	16
III.4.5. Rizik zemlje	16
III.4.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)	16
III.5. Smanjenje rizika	17
III.5.1. Kreditni rizik	17
III.5.2. Rizik likvidnosti	18

III.5.3. Tržišni rizik	18
III.5.4. Operativni rizik	18
III.5.5. Rizik zemlje	18
III.5.6. Rizik kamatne stope iz bančine knjige	19
IV. SOPSTVENA SREDSTVA	20
V. POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA.....	21
VI. KREDITNI RIZIK	22
VI.1. Definicija potraživanja u kašnjenju i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže).....	22
VI.2. Pregled procesa umanjenja vrijednosti i metodologija izdvajanja rezervacija	23
VI.3. Procjena individualnog umanjenja vrijednosti	23
VI.4. Kolektivna (grupna) procjena umanjenja vrijednosti.....	24
VI.5. Prikaz izloženosti po različitim kategorijama.....	24
VII. STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOSTI	29
VIII. OPERATIVNI RIZIK	30
IX. TEKUĆA ULAGANJA U AKCIJE PRAVNIH LICA	31
X. IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE IZ BANČINE KNJIGE	33
XI. TEHNIKE UBLAŽAVANJA RIZIKA.....	35
VI.6. Politike i procedure za prihvatanje i upravljanje kolateralom.....	35
VI.7. Opis osnovne vrste kolaterala.....	35
XII. ZAVRŠNE ODREDBE	36

UVOD

(1) U skladu sa Odlukom o javnom objavljivanju podataka od strane banaka (Službeni list Crne Gore, br. 17/08 i 44/10), Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu: Banka) ovim putem objelodanjuje informacije koje se odnose na:

- a) Poslovno ime i registrovano sjedište banke;
- b) Finansijske izvještaje;
- c) Strategiju i politike za upravljanje rizicima;
- d) Sopstvena sredstva;
- e) Potrebni kapital i procjenu adekvatnosti kapitala;
- f) Kreditni rizik
- g) Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti
- h) Operativni rizik
- i) Tekuća ulaganja u akcije pravnih lica
- j) Izloženost riziku kamatne stope u knjizi banke

I. POSLOVNO IME I REGISTROVANO SJEDIŠTE BANKE

(1) Crnogorska komercijalna banka AD Podgorica (u daljem tekstu: "Banka") je osnovana kao nezavisna banka i registrovana je kod Privrednog suda u Podgorici 15. januara 1997. OTP Bank Plc. Budimpešta ima 100% učešća u kapitalu Banke. Banka je registrovana kao akcionarsko društvo. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001633/040. Banka je od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-72/1-2002 od 18. februara 2002., dobila odobrenje za rad. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 51 (Rješenje broj 02/3-47/2-01 od 12. jula 2001.).

(2) Sjedište Banke je u Podgorici, Ulica Moskovska bb.

(3) Na dan 31.12.2014., Banku čine centrala u Podgorici, 11 filijala, 13 ekspozitura i 5 šaltera na teritoriji Crne Gore.

(4) Na dan 31.12.2014., Banka ima 440 zaposlenih radnika.

II. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

- (1) Banka je u obavezu da vodi računovodstvenu evidenciju i priprema finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore (Službeni list Crne Gore br. 69/2005, 80/2008 i 32/2011), Zakonom o bankama (Službeni list Crne Gore br. 17/2008, 44/2010 i 40/2011) i ostalim podzakonskim aktima, koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja.
- (2) Priloženi finansijski izvještaji su pripremljeni u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka (Službeni list Crne Gore, br. 15/2012 i 18/2013) koja propisuje novu formu obrazaca za 2013.
- (3) Zahvaljujući visokom nivou sopstvenih sredstava i koeficijenta solventnosti Banka je u decembru 2014. izvršila prijevremenu otplatu subordinisanog duga u iznosu od 7.000.000 eura, uz prethodno dobijenu saglasnost Centralne banke Crne Gore i Odbora direktora obzirom da prijevremena otplata kredita ne ugrožava likvidnost i druge pokazatelje banke.
- (4) Na 31. decembar 2014., subordinisani dug u iznosu od 7.000.000 eura predstavlja kreditne obaveze prema OTP Bank Financing Netherlands BV, Holandija, sa dospeljećem do 11. decembra. 2020.
- (5) U 2014., banka je u korporativnom segmentu ostvarila dobre rezultate uprkos otežanim uslovima poslovanja, nudeći nove proizvode i usluge na tržištu.
- (6) U saradnji sa Evropskim investicionim fondom, banka je proširila svoju kreditnu ponudu za mala i srednja preduzeća (SME). EU plus kredit preduzećima omogućava finansijska sredstva za obrtni kapital, i kupovinu akcija, robe, sirovina itd. Ovaj kredit se takođe koristi za finansiranje investicija u materijalnu i nematerijalnu imovinu. Ovaj tip finansiranja koristi prednosti garancije izdate u skladu sa Programom za razvoj i inovacije preduzeća Zapadnog Balkana koji finansira Evropska Unija. Izloženost banke po osnovu ove kredine linije je 10.018.000 eura.
- (7) U retail segmentu banka je izdala novu platnu karticu iz MasterCard programa, Pay Pass, koja omogućava jednostavno i bezbjedno povlačenje sredstava za tekućeg računa za koji je direktno vezana. Ova kartica se može koristiti u zemlji i inostranstvu, putem Interneta, na prodajnim tačkama i bankomatima sa MasterCard oznakom.

BILANS USPJEHA

Za period od 1. januara do 31. decembra 2014.

u hiljadama EUR

Red. br.	Opis	Vrijednost
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	30.811
2.	Rashodi od kamata i slični rashodi	8.272
3.	Neto prihodi od kamata (1 - 2)	22.539
4.	Prihodi od dividendi	47
5.	Troškovi umanjenja vrijednosti	8.729
6.	Drugi troškovi obezvređenja	809
7.	Prihodi od naknada i provizija	17.084
8.	Rashodi od naknada i provizija	6.045
9.	Neto prihodi od naknada i provizija (7 - 8)	11.039
10.	Neto dobiti / gubici od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu	323
11.	Neto dobiti / gubici od finansijskih instrumenata koji se vode po fer vrijednosti kroz Bilans uspjeha	-
12.	Neto dobiti / gubici od investicionih HOV	-
13.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	-
14.	Neto dobiti / gubici od kursnih razlika	755
15.	Troškovi zaposlenih	13.813
16.	Drugi administrativni troškovi	7.146
17.	Troškovi amortizacije	2.899
18.	Ostali rashodi	743
19.	Ostali prihodi	2.470
20.	Neto prihodi/rashodi prije vanrednih stavki (3+4-5-6+9+10+11+12+13+14-15-16-17-18+19)	3.034
21.	Porezi i doprinosi iz profita	(61)
22.	Neto Profit / Gubitak (20 - 21)	3.094

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2014.

u hiljadama EUR

Red.br.	Opis	Vrijednost
1.	Gotovina i depoziti kod centralnih banaka	88.285
2.	Kreditni i potraživanja od banaka	127.653
3.	Kreditni i potraživanja od klijenata	320.259
4.	Sredstva namijenjena prodaji	-
5.	Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	2.010
6.	Ostala sredstva koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-
7.	Derivatna finansijska sredstva kao instrument zaštite	-
8.	Investicione hartije od vrijednosti	14.432
8a.	- raspoložive za prodaju	152
8b.	- koje se drže do dospelja	14.280
9.	Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	75
10.	Investicije u zavisna preduzeća	-
11.	Investicione nekretnine/nepokretnosti	-
12.	Nekretnine, postrojenja i oprema	13.414
13.	Nematerijalna sredstva	2.768
14.	Tekuća poreska sredstva	10
15.	Odložena poreska sredstva	0
16.	Ostala finansijska potraživanja	2.021
17.	Ostala poslovna potraživanja	1.104
18.	Ukupna Sredstva:	572.032
	Obaveze:	
19.	Depoziti banaka	186
20.	Depoziti klijenata	459.020
21.	Pozajmljena sredstva od banaka	1.519
22.	Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	2.344
23.	Finansijske obaveze koje se drže za trgovanje	-
24.	Finansijske obaveze koje se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-
25.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-
26.	Izdane dužničke hartije od vrijednosti	-
27.	Rezerve	4.123
28.	Tekuće poreske obaveze	-
29.	Odložene poreske obaveze	352
30.	Ostale obaveze	12.846
31.	Subordinisani dug	7.048
32.	Ukupne Obaveze:	487.438
	Kapital:	
33.	Akcijski kapital	136.875
34.	Emisione premije	-
35.	Neraspoređena dobit	(87.692)
36.	Dobit/gubitak tekuće godine	3.094
37.	Ostale rezerve	32.316
38.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	-
39.	Ukupan Kapital: (33. do 38.)	84.595
40.	Ukupni Kapital i Obaveze: (32. + 39.)	572.032

Finansijski izvještaji sa mišljenjem nezavisnog revizora dostavljeni su Centralnoj banci Crne Gore u skladu sa zakonskim propisima.

III. STRATEGIJA I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA

- (1) Strateško opredjeljenje banke je da se usredsredi na svoju osnovnu djelatnost, odnosno aktivnosti stvaranja dodatne vrijednosti. Te aktivnosti mogu se podijeliti u tri glavna poslovna segmenta koje banka planira da održava i razvija: poslovanje sa stanovništvom (retail), malim i srednjim preduzećima (SME), velikim pravnim licima i državnim institucijama (LME). Što se tiče segmenta projektnog finansiranja, Banka će učestvovati u tim aktivnostima samo u ograničenoj mjeri kao član konzorcijuma pod pokroviteljstvom holding kompanije - OTP Mađarska. Zbog svog strateškog usmjerenja na ključne komercijalne bankarske aktivnosti i nerazvijenog tržišta kapitala i finansijskog tržišta u Crnoj Gori, banka ne planira da u značajnoj mjeri učestvuje u investicionom bankarstvu i trgovini imovinom.
- (2) Na temelju poslovne strategije, Strategija upravljanja rizicima opisuje vrstu, izvor, veličinu i toleranciju na rizik uzimajući u obzir kapacitet banke da podnese rizik. Kapacitet podnošenja rizika predstavlja sposobnost da se apsorbuju gubici koji proizilaze iz rizika kojima je Banka izložena u svom svakodnevnom poslovanju, bez neposredne opasnosti po opstanak Banke. Kapacitet podnošenja rizika predstavlja ukupan iznos regulatornog kapitala koji je na raspolaganju za pokriće svih gubitaka, dok nivo tolerancije na rizik određuje iznos kapitala koji banka planira da izdvoji za pokrivanje osnovnih tipova rizika s kojima se suočava.
- (3) Definisani nivo tolerancije na rizik prevodi se u limite tolerancije na rizik navedene u odgovarajućim procedurama upravljanja rizikom za glavne vrste rizika. Definisani kapacitet podnošenja rizika i nivo tolerancije na rizik se revidira na godišnjem nivou.

III.1. Upravljanje rizicima

III.1.1. Kreditni rizik

- (1) Kreditni rizik se definiše kao rizik od gubitka zbog propusta klijenta da ispunjava svoje obaveze prema banci.
- (2) Cilj upravljanja kreditnim rizikom je da se maksimizira stopa povraćaja banke prilagođena riziku, na način da se izloženost kreditnom riziku održava u okviru prihvatljivih parametara. Banka ima uspostavljen sistem za upravljanje kreditnim rizikom svojstvenim za portfolio, kao i rizikom pojedinačnih kredita i transakcija. Efektivno upravljanje kreditnim rizikom je ključna komponenta sveobuhvatnog pristupa upravljanju rizicima i od suštinskog značaja za uspješno bankarsko poslovanje.
- (3) Upravljanje kreditnim rizikom u banci strateški uključuje sledeća područja i funkcije:
 - a) Uspostavljanje odgovarajućeg okruženja kreditnog rizika;

- b) Poslovanje uz primjenu adekvatnog procesa odobravanja kredita;
- c) Održavanje odgovarajuće kreditne administracije, bodovanja i praćenja;
- d) Obezbeđivanje adekvatnih kontrola kreditnog rizika.

(4) Osnovni ciljevi upravljanja kreditnim rizikom su da:

- a) Održi ravnotežu između zarade i rizika;
- b) Potencijalni gubici uvijek budu srazmjerni kapacitetu za podnošenje tereta Grupe kojoj CKB pripada;
- c) Banka razvija i primjenjuje proces upravljanja rizikom koji joj omogućava da bude u skladu sa bazelskim konvencijama i lokalnim propisima;
- d) Banka prilagodi svoju spremnost da preuzme rizik i toleranciju promjenama u ekonomskom okruženju.

(5) Strateški cilj upravljanja kreditnim rizikom u naredne 3 godine je da se poboljša kvalitet kreditnog portfolija i uspostavi stroga kontrola troškova rezervisanja za kreditne rizike. U skladu sa tim ciljem dodatno će se pooštriti uslovi za odobravanje kredita, unaprijediti i posvetiti veća pažnja monitoringu postojećih plasmana.

III.1.2. Operativni rizik

- (1) Strateški cilj upravljanja operativnim rizikom u banci je da se razvije i implementira efikasan sistem upravljanja operativnim rizikom i podigne svijest zaposlenih o ovoj vrsti rizika. U tu svrhu, operativni rizici se moraju identifikovati i ublažiti u skladu sa načelom da troškovi ublažavanja ne prevaziđu potencijalne gubitke izazvane rizičnim događajima. Pored toga, banka će pripremiti adekvatan odgovor na potencijalne krizne situacije koje bi mogle predstavljati opasnost za kontinuitet poslovanja Banke tako što će pripremiti odgovarajući Okvira za kontinuitet poslovanja.
- (2) Banka nastoji da minimizira rizike koji proizilaze iz nepropisnog funkcionisanja internih sistema, procesa, ljudske greške i spoljnih štetnih uticaja, razvojem odgovarajućeg kontrolnog okruženja i uvođenjem kulture upravljanja operativnim rizicima u organizaciji. Ostale operativne rizike treba uzeti u obzir kod odlučivanja o cijenama ili ih treba pokriti osiguranjem.
- (3) Operativnim rizikom se upravlja decentralizovano tako da su organizacione jedinice kod kojih postoji operativni rizik odgovorne za upravljanje istim u saradnji sa Odjeljenjem za upravljanje rizikom, analizu i regulativu (RMARD) koje je zaduženo da pruža podršku kod identifikacije, mjerenja, ublažavanja i praćenja rizika, i da obezbijedi metodologiju koja pomaže izvršiocima da blagovremeno i sistematski upravljaju rizikom.

III. 1.3. Tržišni rizik

- (1) Svrha sistema upravljanja tržišnim rizikom u banci je da se minimizira rizik koji proizilazi iz:
 - a) pozicija u knjizi trgovanja;
 - b) deviznih transakcija;
 - c) poravnanja i druge ugovorne strane.
- (2) Jedno od glavnih načela upravljanja tržišnim rizikom je razdvajanje preuzimanja rizika od praćenja rizika i funkcija kontrole, uključujući uvođenje adekvatnih internih kontrola i njihovo kontinuirano unapređivanje.
- (3) Banka ima cilj da postigne uravnoteženu deviznu poziciju. Otvorene pozicije se stvaraju samo za svrhe servisiranja naloga klijenta i uvijek se drže u granicama koje utvrdi matična banka (OTP grupa) i u skladu sa propisima CBCG. Držanje otvorenih deviznih pozicija da bi se ostvarila dobit iz određene dinamike deviznih kurseva se neće praktikovati.
- (4) Rizik druge ugovorne strane i rizik poravnanja treba svesti na minimum zaključivanjem ugovora isključivo sa najbonitetnijim stranama i samo u mjeri neophodnoj da se da podrška osnovnoj djelatnosti i potrebama likvidnosti. Strogo će se poštovati limiti pozicija na nivou Grupe i limiti utvrđeni propisima CBCG.

III.1.4. Rizik zemlje

- (1) Strateški ciljevi upravljanja rizikom zemlje definisani su u okviru planova aktivnosti osnovne djelatnosti banke, kao i u okviru upravljanja likvidnošću koje se sprovodi centralizovano u OTP centrali u Mađarskoj. U tom cilju, banka će prihvatiti samo nizak nivo izloženosti riziku zemlje potreban za nesmetani razvoj ključnih komercijalnih aktivnosti banke.
- (2) Da bi se minimizirao nivo rizika zemlje, banka je razvila metodologiju rejtinga i određivanja limita za izloženost riziku zemlje. Rejting i određivanje limita se vrši na nivou grupe od strane OTP Mađarska kako bi se smanjio nivo rizika u slučaju da je veći od nivoa potrebnog za obavljanje ključnih djelatnosti banke.

III.1.5. Rizik likvidnosti

- (1) Glavni cilj strategije upravljanja rizikom likvidnosti je da se uspostavi sistem praćenja likvidnosti banke, kao i kvaliteta, sastava, dospjeća, varijabilnost depozita i izvora sredstava, i na osnovu toga, ostvari stabilno i sigurno poslovanje banke.
- (2) Ciljevi strategije za upravljanje likvidnošću uključuju:
 - a) obezbjeđivanje likvidnosti u kratkoročnom i dugoročnom periodu;

- b) strategije za održavanje likvidnosti;
- c) instrumenti za održavanje likvidnosti;
- d) usklađenost sa zakonom propisanim standardima.

III.1.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)

- (1) Banka nastoji da umanja rizik kamatne stope iz bankarske knjige. U tom smislu, banka neće namjerno zauzimati pozicije da bi ostvarila korist od određenog kretanja kamatnih stopa.
- (2) Kamatni rizik iz bankarske knjiga nastaje zbog:
 - a) Promjene u cijenama, ili neusklađenosti dospjeća aktive i obaveza (rizik promjene cijena);
 - b) Promjene u referentnim kamatnim stopama za aktivu i obaveze;
 - c) Promjene u obliku krive prinosa (rizik krive prinosa);
 - d) Ostvarivanje opcija uvrštenih u ugovore o kreditu (rizik opcije).
- (3) Obzirom na složenost aktivnosti, banka je identifikovala rizik promjene cijena kao glavni izvor rizika kamatne stope, dok je uticaj drugih izvora neznatan.
Za mjerenje rizika kamatne stope, banka koristi izvještaje o gapu dospjeća, kao i modele trajanja. Da bi se procijenio potencijalni uticaj upravljanja rizikom kamatne stope na njeno poslovanje, banka razmatra uticaj na njen prihod (perspektiva prihoda) i ekonomsku vrijednosti kapitala (perspektiva prihoda) i ekonomsku vrijednosti kapitala (perspektiva kapitala/ekonomske vrijednosti).

III.1.7. Sistem upravljanja rizikom u banci

- (1) Obzirom na opseg i složenost poslovanja, banka je razvila i kontinuirano radi na održavanju i unapređenju efikasnog sistema za upravljanje rizicima koji je u stanju da odgovori na potrebe promjenljivog poslovnog okruženja. Stoga, banka kontinuirano upravlja svim relevantnim rizicima u skladu sa Zakonom i propisima CBCG, uzimajući u obzir standarde upravljanja rizicima koji se primjenjuju na nivou OTP grupe.
- (2) Sistem upravljanja rizicima se sastoji od sledećih elemenata:
 - a) odgovarajuće strategije za upravljanje rizicima;
 - b) usvojenih politika i postupaka za upravljanje rizicima;
 - c) jasno definisanih ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima;
 - d) efikasnog i sigurnog IT sistema;
 - e) planova za nepredviđene situacije;
 - f) testiranja otpornosti na stres.

III.2. Ovlašćenja i odgovornosti u upravljanju rizicima

III.2.1. Odbor direktora

- (1) Odbor direktora je nadležan da definiše prihvatljivi nivo preuzimanja rizika i utvrdi toleranciju na rizike na nivou koji odgovara poslovanju i strateškim ciljevima banke. U tom cilju Odbor direktora odobrava i periodično revidira Strategiju upravljanja rizicima banke, i druge relevantne politike i propisa o upravljanju rizicima. Strategija upravljanja rizicima banke ima ključnu ulogu u sistemu upravljanja rizicima i vršenju kontrole u sprovođenju principa i procedura na visokom novou. Odbor je takođe preuzima nadležan za proces procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP).

III.2.2. Menadžment komitet

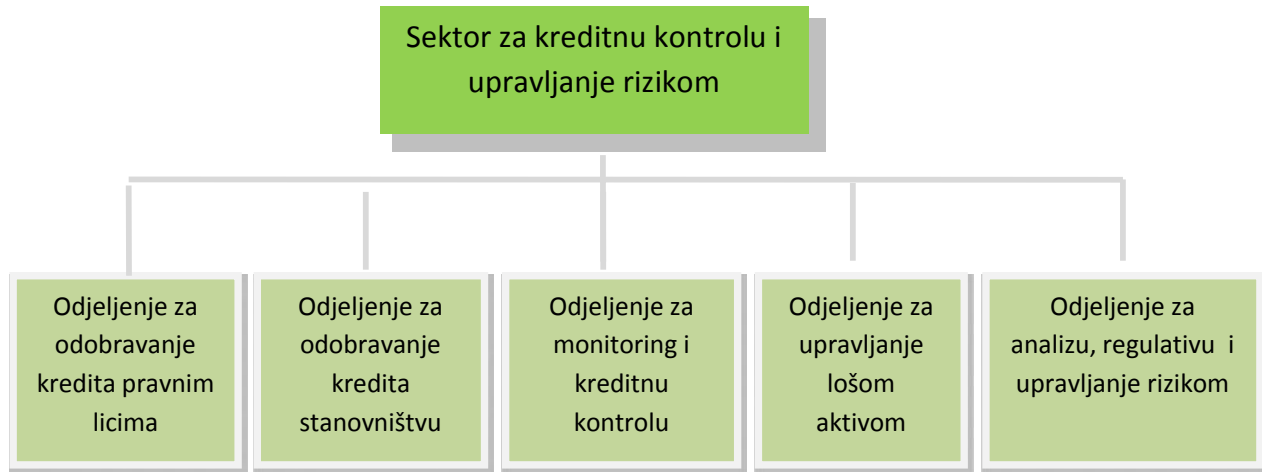
- (1) Menadžment komitet banke je nadležan da sprovodi Strategiju upravljanja rizikom, politike i procedure koje odobrava Odbor direktora, uključujući i uspostavljanje opreznog preuzimanja rizika u organizaciji.
- (2) Menadžment komitet je nadležan da uspostavi zdrave poslovne prakse i strateško planiranje. Poslovni planovi koje je rukovodstvo usvojilo uzimaju u obzir sve relevantne rizike. Od izuzetne važnosti je da u obavljanju svoje upravljačke i nadzorne funkcije upravno tijelo ima kolektivno razumijevanje prirode poslovanja i pratećih rizika. Više rukovodstvo ima presudnu ulogu u razvoju kulture konzervativnog rizika u svim aktivnostima banke. Rukovodstvo mora da obezbijedi da se ta kultura širi u svim organizacionim jedinicama banke i poslovnim linijama. Rukovodstvo vodi računa o tome da banka ima utvrđene limite za tržišni rizik, kreditni rizik, rizik likvidnosti i druge rizike u skladu sa njenim prihvatljivim nivoom rizika i tolerancijom na rizik, čak i u stresnom ekonomskom okruženju. Rukovodstvo vodi računa da dodjela sredstava za funkciju upravljanja rizicima bude dovoljna u iznosu i kvalitetu koji će mu omogućiti da ispuni svoju misiju. Nadležnost Menadžment komiteta uključuje implementaciju ICAAP u banci.

III.3. Funkcija upravljanja rizicima

- (1) Jedan od preduslova za stvaranje kulture rizika je uspostavljanje sveobuhvatne i nezavisne funkcije upravljanja rizicima u cijeloj organizaciji pod direktnom nadležnošću Izvršnog direktora zaduženog za Sektor upravljanje rizicima i kreditnu kontrolu, Izvršnog direktora za rizik (CRO). CRO treba da ima dovoljnu nezavisnost i autoritet koji mu omogućavaju da ospori i stavi veto na proces donošenja odluka u banci kako bi obezbijedio uspostavljanje prihvatljivog nivoa rizika. CRO igra ključnu ulogu u identifikovanju, mjerenju i ocjenjivanju sveukupnih rizika s kojima se suočava banka. Njegove dužnosti uključuju razradu strategije i

politike upravljanja rizicima i prijedloga za kreiranje odgovarajućeg sistema upravljanja rizicima, nadziranje i odobravanje sistema internog rejtinga i modela za procjenu rizika, i analiziranje i odobravanje rizika za nove proizvode. CRO može ostvarivati pravo veta, ali bi trebao biti nezavisan od funkcija odlučivanja.

Slika 1 Organizaciona struktura i funkcija upravljanja rizicima

III.3.1. Sistem donošenja odluka

- (1) Banka je uspostavila efikasan sistem donošenja odluka koji je u skladu sa organizacionom strukturom, veličinom i složenosti poslovanja banke. Proces donošenja odluka u domenu upravljanja rizicima moraju vršiti nadležni i iskusni kadrovi unutar organizacionih djelova koji su formirani od strane Odbora direktora za svrhe pružanja podrške aktivnostima upravljanja rizicima.

III.3.2. Monitoring i izvještavanje

- (1) Banka ima uspostavljen sistem za praćenje i kontrolu svih rizika kojima je izložena. Sistem se sastoji od utvrđivanja limita rizika izloženosti i adekvatnih mehanizama za praćenje i izvještavanje o prekoračenju utvrđenih limita. U tom smislu, analiza i praćenje rizika predstavlja osnovu funkciju u procesu upravljanja rizicima.

III.3.3. Sistem informacione tehnologije

- (1) Banka uspostavlja i održava pouzdan informacioni sistem koji omogućava adekvatno prikupljanje i obradu podataka, kako slijedi:

- a) Mjerenje i praćenje rizika izloženosti na dnevnoj osnovi i u drugim utvrđenim vremenskim intervalima;
 - b) Praćenje prekoračenja limita rizika izloženosti;
 - c) Izvještavanje nadležnih organa odlučivanja i drugih strana uključenih u proces upravljanja rizikom.
- (2) Sistem informacione tehnologije treba da obezbijedi pouzdanu infrastrukturu za identifikaciju, mjerenje i praćenje svih relevantnih rizika u svim segmentima bankarskog poslovanja.

III.3.4. Planovi za vanredne situacije

- (1) Banka je razvila sveobuhvatan sistem planiranja kontinuiteta poslovanja usmjeren na identifikaciju procesa koji stvaraju osnovne vrijednosti i očuvanje njihovog kontinuiteta u slučaju krizne situacije.
- (2) Planovi za vanredne situacije definišu neophodne resurse i alternativne postupke kako bi se u vrijeme krize očuvao kontinuitet važnih procesa. Ti planovi se moraju redovno unaprijeđivati i revidirati - barem jednom godišnje. Svi zaposleni koji su uključeni u proces moraju biti adekvatno obučeni za implementaciju planova za vanredne situacije i njihova znanja i vještine treba redovno testirati.

III.3.5. Testiranje na stres

- (1) Banka redovno vrši testiranje na stres kojim testira osjetljivost na pojedine vrste rizika i svekupnu osjetljivost banke. Stres scenario uključuje pretpostavke o ekstremnim promjenama na tržištu i druge faktore koji mogu imati bitan uticaj na poslovanje banke.
- (2) Obzirom da su kreditni i rizik likvidnosti najvažnije vrste rizika s kojima se banka suočava, okvir testiranja otpornosti na te rizike treba osmisliti tako da se posebna pažnja usmjeri na analizu sposobnosti Banke da apsorbuje šokove koji proizlaze iz stres scenarija i očuva finansijsko zdravlje.

III.4. Sistem izvještavanja i mjerenja rizika

III.4.1. Kreditni rizik

- (1) Mjerenje i procjena kreditnog rizika se istovremeno vrši na nivou dužnika i portfolija.
- (2) Na nivou dužnika utvrđuje se potencijalna rizičnost klijenta na osnovu skupa karakteristika rizika. Za građane, te karakteristike obuhvataju socio-demografske i bihevioralne karakteristike, dok se za korporativne klijente i SME klijente kreditna sposobnost i potencijalni kreditni rizik utvrđuju na osnovu skupa parametara finansijskog rizika (koji se odnose na finansijsko stanje klijenta), kao i poslovnog rizika i rizika privredne grane. Značaj pojedine karakteristike rizika se utvrđuje na osnovu analize istorijskih podataka za predviđanje rizičnosti klijenta. Sumiranje svih karakteristika rizika ponderisanih njihovim mogućim kapacitetom ostvarivanja prinosa daje opštu mjeru rizika za pojedinog dužnika.
- (3) Banka istovremeno vrši i mjerenje kreditnog rizika na nivou portfolija. Banka kontinuirano vrši procjenu svog kreditnog portfolija u smislu promjena u kvalitetu, sastavu i nivou rezervisanja, i identifikuje uzroke takvih promjena ili mogućeg neispunjenja ciljnih rezultata. Analiza rizika na nivou portfolija, analiza pod-segmenata portfolija, kontinuirano testiranje efikasnosti procesa i primjene limita utvrđenim na osnovu rizika dobijaju sve veći značaj kada kod kreditne aktivnosti banke. U sve većoj mjeri se rezultati različitih statističkih analiza i modela uključuju u biznis predloge, odobrenja i odluke. Pri tome se pristup utvrđivanju cijena zasnovan na riziku konstantno razvija i unapređuje.
- (4) Implementacijom aktivnosti monitoringa se ostvaruje ravnoteža između poslovnih ciljeva i opreznog upravljanja rizikom. Kod monitoringa se uzima u obzir vrsta klijenta, priroda proizvoda (individualni/kolektivni), a monitoring se vrši čak i za ona preuzimanja rizika koja se kvalifikuju kao rizici niskog nivoa (na osnovu iznosa preuzetog rizika, nivoa ili vrste pokrivenosti ili iz bilo kojeg drugog razloga). Aktivnost monitoringa je sastavni dio ukupnog procesa kreditiranja i vrši se od samog početka preuzimanja rizika pa do kraja.
- (5) Rukovodstvu se, na mjesečnom i kvartalnom nivou, dostavljaju sveobuhvatni izvještaji o kreditnom riziku sa posebnim osvrtom na koncentraciju rizika, sektorske i regionalne izloženosti i poslove s povećanim rizikom.

III.4.2. Rizik likvidnosti

- (1) Banka mjeri rizik likvidnosti na osnovu projekcija neto gotovinskih tokova, izračunavanjem koeficijenta likvidnosti i korišćenjem izvještaja o gapu likvidnosti na dnevnoj, desetodnevnoj i kvartalnoj osnovi. Neto gotovinski tokovi se izračunavaju kao razlika između priliva i odliva novca za određeni vremenski period. Prilikom utvrđivanja novčanih priliva i odliva, banka koristi skup pretpostavki kao što je definisano u odluci CBCG o minimalnim standardima za

upravljanje rizikom likvidnosti u bankama. Koeficijent likvidnosti predstavlja koeficijent između kratkoročne aktive i kratkoročnih obaveza kao što je definisano Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama (Službeni list CG, br. 60/08).

III.4.3. Tržišni rizik

- (1) Banka mjeri nivo deviznog rizika izračunavanjem neto otvorene pozicije za sve valute pojedinačno, i na kumulativnoj osnovi za cjelokupan devizni portfolio Banke, pretpostavljajući redovna i ekstremna kretanja valutnih kurseva. Neto otvorena pozicija se izračunava kao razlika između dugih i kratkih deviznih pozicija. Duga devizna pozicija se definiše kao zbir svih deviznih sredstava i pozitivnih deviznih vanbilansnih pozicija, dok kratka devizna pozicija predstavlja zbir svih deviznih obaveza i negativnih vanbilansnih pozicija.
- (2) Rukovodstvo se redovno obavještava o nivou deviznih sredstava kroz izvještaj o deviznom riziku koji sadrži pregled dugih, kratkih i otvorenih pozicija u stranoj valuti zajedno sa limitima izloženosti koje je odredila CBCG i minimalnih zahtijeva kapitala za devizni rizik.

III.4.4. Operativni rizik

- (1) Banka mjeri operativni rizik analizom prikupljenih podataka o gubitku po osnovu operativnog rizika. Banka je uvela sistem za samoprocjenu operativnog rizika kojim će se mjeriti uticaj operativnog rizika u odnosu na vjerovatnoću njegove pojave, da bi se bolje napravila bolja procijena potencijalnog operativnog rizika. Izvještaj o gubicima uslijed operativnog rizika se prezentiraju rukovodstvu na redovnoj osnovi.

III.4.5. Rizik zemlje

- (1) Za mjerenje rizika zemlje Banka je razvila internu metodologiju za rejting zemlje, kao što je navedeno u Proceduri za upravljanje rizikom zemlje. Metodologija dodjeljuje ocjenu od 1 do 7 svakoj izloženosti riziku zemlje na osnovu različitih ocjena rizika zemlje dobijenih od relevantnih međunarodnih izvora. Na osnovu informacija dobijenih iz tih izvora, banka izračunava rejting zemlje.

III.4.6. Rizik kamatne stope iz bankarske knjige (IRRBB)

- (1) Rizik kamatne stope iz bankarske knjige predstavlja rizik nastajanja gubitka u poslovanju banke usled promjene kamatne stope na bilansne i vanbilansne stavke koje nisu namijenjene

trgovini. Za kvantifikaciju rizika kamatne stope iz bankarske knjige banka koristi izvještaj o promjenama u cijenama - neusklađenosti dospjeća aktive i obaveza. Uticaj promjene od +/- 200 baznih poena na paralelnu krivu prinosa (šok standardne stope) se procjenjuje na neto prihode od kamate (NII) za period od jedne do četiri godine: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana i 181-365 dana.

III.5. Smanjenje rizika

III.5.1. Kreditni rizik

- (1) Kreditni rizik u Banci se kontroliše i umanjuje na nivou portfolija i dužnika tako što se poštuje čvrst stav i ograničenja u pogledu kreditnih rizika utvrđena kako bi se ostvarili strateški ciljevi upravljanja rizikom koji su definisani u Strategiji upravljanja rizicima Banke.
- (2) Osim limita izloženosti koje je Centralna banka Crne Gore definisala u svojim zakonskim i podzakonskim aktima, Banka je postavila svoje interne limite kreditnog rizika na nivou portfolija i nivou dužnika. Limiti kreditnog rizika na nivou dužnika su utvrđeni kao sljedeći parametri:
 - a) Pred-filtracija limita kreditne sposobnosti u procesu odobravanja kredita;
 - b) Granični rejting za različite grupe klijenata u procesu odobravanja kredita;
 - c) Pretjerana kolateralizacija i pravila koja se odnose na razliku između tržišne vrijednosti hartije od vrijednosti i vrijednosti njenog kolaterala.
- (3) Na nivou portfolija, kreditni rizik se kontroliše i umanjuje sistematično u različitim segmentima portfolija. Različiti limiti, izraženi u nekoliko parametara kreditnog rizika, utvrđeni su za svaki segment portfolija u cilju usaglašavanja sa Strategijom upravljanja rizicima Banke. Sljedeći parametri rizika se koriste za postavljanje adekvatnih limita rizika uzimajući u obzir poželjni trošak rizika, stope nekvalitetne aktive i koeficijente pokrivenosti koji su definisani u Strategiji upravljanja rizicima:
 - a) Stopa kašnjenja (90+ dana kašnjenja ili DPD/ukupni portfolio);
 - b) Stopa troška rizika;
 - c) Stopa odobravanja;
 - d) Stopa odbijanja;
 - e) Udio odobrenih izuzetaka;
 - f) Portfolio u riziku;
 - g) Procenat restrukturiranih kredita (CPP);
 - h) Udio kredita sa preostalim dospjećem preko 5 godina.

III.5.2. Rizik likvidnosti

- (1) U cilju kontrole i umanjenja rizika likvidnosti, Banka poštuje striktno limite likvidnosti koji su utvrđeni u relevantnim podzakonskim propisima Centralne banke Crne Gore.

III.5.3. Tržišni rizik

- (1) U cilju kontrole i umanjenja tržišnog rizika u poslovima iz oblasti likvidnosti i komercijalnog bankarstva, Banka poštuje rigorozne limite devizne pozicije koji su definisani relevantnim podzakonskim propisima Centralne banke Crne Gore. Stoga, Banka ne učestvuje u predviđanjima u vezi sa deviznim trendovima koja su osmišljena da se ostvari profit od tih strategija.

III.5.4. Operativni rizik

- (1) Operativni rizik se kontroliše i umanjuje na nivou svih organizacionih jedinica Banke. Analizom prikupljenih podataka o gubicima po osnovu operativnih rizika preduzimaju se mjere koje imaju za cilj uvođenje efikasnijih i adekvatnijih kontrola. U tom cilju, procesi Banke se prate i unaprjeđuju kako bi se spriječilo ponavljanje gubitaka po osnovu operativnih rizika. Uvođenjem sistema samoprocjene operativnog rizika, Banka će podići ovaj proces na viši nivo proaktivnom procjenom potencijalnih rizika.

III.5.5. Rizik zemlje

- (1) U cilju efikasne kontrole i umanjenja izloženosti riziku zemlje, Banka je razvila detaljan sistem limita izloženosti riziku zemlje kojim se upravlja na nivou Bankarske grupe (OTP Mađarska). U tom cilju, Banka izračunava maksimalne izloženosti prema određenim zemljama uzimajući u obzir sopstvena sredstva Banke, rejting rizika date zemlje i makroekonomski koeficijent zemlje koji pokazuju nivo ekonomskog razvoja i finansijske stabilnosti.
- (2) Detalji o metodologiji se mogu naći u Politici i proceduri za upravljanje rizikom zemlje.

III.5.6. Rizik kamatne stope iz bančine knjige

- (1) Banka kontroliše i umanjuje rizik kamatne stope iz bančine knjige tako što pokušava da uskladi sredstva osjetljiva na kamatnu stopu sa obavezama osjetljivim na kamatnu stopu. U cilju minimiziranja rizika kamatne stope, Banka neće namjerno pokušavati da iskoristi određene trendove kamatnih stopa.

IV. SOPSTVENA SREDSTVA

(1) Sopstvena sredstva Banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala ("Službeni list CG", br. 38/11 i 55/12) iznose 54.534 hiljada eura na dan 31. decembar 2014. godine. Sopstvena sredstva Banke se sastoje od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala umanjениh za odbitne stavke sopstvenih sredstava. Struktura sopstvenih sredstava je prikazana u narednoj tabeli.

SOPSTVENA SREDSTVA

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Red. br.	Opis	Vrijednost
I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti	136.875
2.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja	921
3.	Obavezne rezerve za procijenjene gubitke izdvojene u skladu sa odlukom koja definiše	6.320
4.	Ukupno (1+2+3)	144.116
I/B	Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala	
1.	Gubitak iz prethodnih godina	87.691
2.	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	2.768
3.	Nedostajuće rezerve	6.048
4.	Ukupno (1+2+3)	96.057
I/C	Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava umanjени za odbitne stavke) (3+4)	47.609
II/A	Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital	
1.	Subordinisani dug	7.000
2.	Ukupno	7.000
II/B	Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva	7.000
IIIA	Sopstvena sredstva (osnovni kapital + dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	54.609
III/B	Odbitne stavke od sopstvenih sredstava	
1.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	75
III/C	Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava	75
IV	Osnovni kapital umanjened za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	47.572
V	Dopunski kapital umanjened za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	6.963
VII	Sopstvena sredstva (IV+V)	54.534

V. POTREBNI KAPITAL I PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA

- (1) ICAAP je sveobuhvatan proces procjene adekvatnosti kapitala Banke koji će podržati konzistentnost njene poslovne strategije sa uspostavljenim sistemom upravljanja rizicima. Glavni cilj ICAAP je da unaprijedi odnos između profila rizika Banke, njenog upravljanja rizikom i nivoa kapitala u skladu sa poželjnim profilom rizika. ICAAP predstavlja sastavni dio procesa strateškog upravljanja Bankom.
- (2) S obzirom na veličinu i složenost poslovanja, kao i svoju poslovnu orijentaciju, Banka uglavnom koristi metodologiju definisanu od strane CBCG za utvrđivanje potreba za kapitalom za značajne rizike kojim je Banka izložena. Metodologija koju je definisala CBCG koristi se za procjenu potreba za kapitalom za sljedeće grupe rizika:
 - Kreditni rizik
 - Operativni rizik
 - Tržišni rizik
 - Rizik zemlje
- (3) Pored toga, Banka je napravila svoju sopstvenu metodologiju za procjenu potreba za kapitalom za rizik kamatne stope iz bančine knjige i rizik kreditne koncentracije.
- (4) Izvještaj o procjeni adekvatnosti kapitala Banka priprema mjesečno, na osnovu propisane metodologije CBCG. Rezultat mjesečne procjene adekvatnosti kapitala se uključuje u mjesečno izvještavanje (MIS prezentacija) za Izvršne direktore i Odbora direktora.
- (5) Kvartalna procjena adekvatnosti kapitala se u propisanoj formi šalje CBCG-u u skladu sa propisima. U narednoj tabeli dat su struktura potrebnog kapitala i koeficijent solventnosti.

POTREBA ZA KAPITALOM ZA NAVEDENE GRUPE RIZIKA
Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Red. br.	Opis	Vrijednost
I	Sopstvena sredstva Banke	54.534
1.	Osnovni kapital	47.572
2.	Dopunski kapital	6.963
II	Ukupno ponderisana bilansna aktiva	277.142
1.	Ponderisana bilansna aktiva	256.778
2.	Ponderisane vanbilansne stavke	20.365
III	Potreban kapital za tržišne rizike	340
IV	Potreban kapital za operativni rizik	5.841
V	Potreban kapital za rizik zemlje	8.145
VI	Potreban kapital za ostale rizike	0
VII	Koeficijent solventnosti kapitala	15.71%

Minimalni nivo koeficijenta solventnosti definisan Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Službeni list Crne Gore“ br. 17/08 i 44/10) je 10%.

VI. KREDITNI RIZIK

VI.1. Definicija potraživanja u kašnjenju i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju "C" ili niže)

- (1) Banka klasifikuje bilansne i vanbilansne izloženosti u odgovarajuće klasifikacione kategorije i / ili podgrupe u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Službeni list CG", br. 22/12 i 55/12).
- (2) U skladu sa regulativom Centralne banke, nekvalitetni krediti uključuju sva bilansna i vanbilansna sredstva klasifikovana u kategorije C, D i E:
 1. Kategorija C – "substandardna aktiva" – sa podkategorijama C1 i C2, u koju su klasifikovane stavke aktive za koje postoji velika vjerovatnoća gubitka zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njihovu otplatu;
 2. Kategorija D – "sumljiva aktiva" u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednosti i izvršivost kolaterala, malo vjerovatna;

3. Kategorija E – "gubitak", u koju se klasifikuju stavke aktive koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.
- (3) U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, potraživanja u kašnjenju su neizmireni iznosi zajmoprimca prema Banci koji kasne više od 90 dana.

VI.2. Pregled procesa umanjenja vrijednosti i metodologija izdvajanja rezervacija

- (1) U skladu sa IAS 39, nakon inicijalnog priznavanja, krediti i poraživanja se mjere po svojoj fer vrijednosti usklađenoj za transakcione troškove. Nakon inicijalnog priznavanja, krediti i potraživanja se vode po amortizovanom trošku. Na izvještajni datum, Banka je izvršila pregled umanjenja vrijednosti svojih kredita i potraživanja. Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava imaju umanjenju vrijednosti i gubitak uslijed umanjenja vrijednosti nastaje ako, i samo ako, postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti kao rezultat jednog ili više događaja ("događaj koji je prouzrokovao gubitak") koji su se desili nakon inicijalnog priznavanja sredstva. Takav događaj (ili događaji) mora imati pouzdan mjerljivi efekat na tekuću vrijednost procijenjenih budućih gotovinskih tokova i mora imati podršku u vidu očiglednih podataka.
- (2) Proces provjere umanjenja vrijednosti se sprovodi istovremeno na individualnom i grupnom nivou u zavisnosti od toga da li se kredit smatra pojedinačno važnim. Sve kredite koji premašuju 50 hiljada eura treba smatrati pojedinačno važnim i procjena umanjenja njihove vrijednosti se mora vršiti pojedinačno.
- (3) Sredstva se moraju procijeniti individualno ili kolektivno – grupno.

VI.3. Procjena individualnog umanjenja vrijednosti

- (1) Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava koja se smatraju pojedinačno važnim procjenjuju se individualno na osnovu toga da li postoji objektivan dokaz umanjenja vrijednosti. Utvrđivanje iznosa umanjene vrijednosti podrazumjeva procjenu budućeg gotovinskog toka datog instrumenta koji mora biti diskontovan korišćenjem efektivne kamatne stope za taj instrument, kako bi se izračunala sadašnja vrijednosti tog instrumenta. Iznos umanjenja vrijednosti se zatim izračunava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti (ugovoreni neizmireni iznos) kredita na datum pregleda i sadašnje vrijednosti instrumenta.

VI.4. Kolektivna (grupna) procjena umanjnja vrijednosti

- (1) Procjena umanjnja vrijednosti se takođe vrši za sredstva koja se ne smatraju pojedinačno važnim. Ona se mogu procijeniti individualno ili kolektivno – grupno. Sva sredstva čije se umanjnje vrijednosti procjenjuje individualno, bilo da su značajna ili ne, za koje nema objektivnog dokaza o umanjnju vrijednosti, uključuju su u grupu sredstava sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika i za njih se vrši kolektivna procjena umanjnja vrijednosti. Glavni razlog procjene umanjnja vrijednosti kredita za koje nije potvrđeno umanjnje vrijednosti na individualnoj osnovi je taj što iako umanjnje vrijednosti ne može da se nađe na individualnom nivou, ono se može pronaći na nivou portfolija.
- (2) U cilju kolektivne procjene umanjnja vrijednosti, finansijska sredstva treba grupisati na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje pokazuju dužnikovu sposobnost da otplati sve dospjele iznose u skladu sa ugovorenim uslovima.

Odmah nakon dobijanja informacije koja može ukazati na umanjnje vrijednosti određenog sredstva u okviru grupe sredstava, takvo sredstvo se izdvaja iz grupe i njegovo umanjnje vrijednosti se procjenjuje na individualnoj osnovi.

VI.5. Prikaz izloženosti po različitim kategorijama

- (1) U narednoj tabeli prikazane su izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom perioda izvještavanja.

IZLOŽENOSTI PREMA KATEGORIJAMA Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Bruto izloženosti ¹	Ispravka vrijednosti	Neto izloženosti	Prosječna neto izloženost
Kredit i potraživanja od banaka	127.653	-	127.653	11.436
Kredit i potraživanja od klijenata	370.406	50.147	320.259	26.688
- Finansijske institucije	1.208	28	1.180	98
- Nevladine organizacije	2.682	234	2.448	204
- Privredna društva	170.881	39.041	131.840	10.987
- Preduzetnici	503	69	433	36
- Fizička lica	160.574	9.772	150.803	12.567
- Kreditne kartice	5.416	825	4.591	383
- Država i državne institucije	26.438	101	26.337	2.195
- Regulatorna agencija	636	6	629	52
- Investicioni fondovi	2.069	72	1.997	166
Ukupno	498.059	50.147	447.912	37.326

(2) Banka je posvećena pružanju kompletne bankarske usluge fizičkim licima, preduzetnicima, malim, srednjim i velikim preduzećima. U tom smislu banka najveći dio svojih operacija sprovodi u centralnom dijelu Crne Gore. Izloženost prema licima van teritorije Crne Gore u najvećoj mjeri se odnosi korespondentne račune preko kojih Banka obavlja plaćanja u inostranstvu.

NETO IZLOŽENOSTI PO GEOGRAFSKIM PODRUČJIMA Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

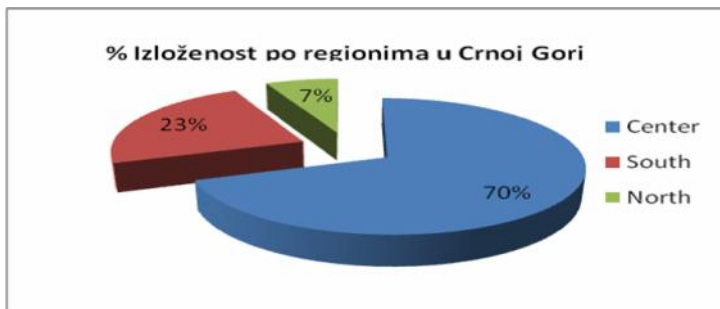
Vrsta izloženosti	Crna Gora	Evropska unija	Ostale zemlje	Neto izloženosti
Kredit i potraživanja od banaka	-	111,177	16,476	127,653
Kredit i potraživanja od klijenata	317,823	317	2,119	320,259
- Finansijske institucije	1,165	-	15	1,180
- Nevladine organizacije	2,448	-	-	2,448
- Privredna društva	131,840	0	0	131,840
- Preduzetnici	433	-	-	433
- Fizička lica	148,511	287	2,005	150,803
- Kreditne kartice	4,462	30	99	4,591
- Država i državne institucije	26,337	-	-	26,337
- Regulatorne agencije	629	-	-	629
- Investicioni fondovi	1,997	-	-	1,997
Ukupno	317,823	111,494	18,595	447,912

¹ Bruto izloženost je zbir potraživanja po osnovu kredita, protestiranih garancija, forfetinga i potraživanja po osnovu kamata umanjениh za vremenska razgraničenja naknada.

NETO IZLOŽENOST PO REGIONIMA I OPŠTINAMA U CRNOJ GORI
Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Region	Opština	Neto izloženost po opštinama	Neto izloženost po regionima
Centar	Cetinje	2,377	221,427
	Danilovgrad	2,828	
	Nikšić	16,930	
	Podgorica	199,292	
Jug	Bar	13,308	73,951
	Budva	11,988	
	Herceg Novi	31,837	
	Kotor	8,447	
	Tivat	3,744	
	Ulcinj	4,627	
Sjever	Berane	5,598	22,445
	Bijelo Polje	5,399	
	Kolasin	951	
	Mojkovac	1,853	
	Plav	1,110	
	Pljevlja	2,877	
	Rožaje	3,880	
	Žabljak	776	
Ukupno		317,823	317,823

IZLOŽENOSTI PREMA VRSTI DJELATNOSTI
Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Bruto izloženosti	Ispravka vrijednosti	Neto izloženosti
Kredit i potraživanja od banaka	127,653	-	127,653
Kredit i potraživanja od klijenata	370,406	50,147	320,259
- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5,096	406	4,690
- Rudarstvo	1,293	50	1,243
- Proizvodnja	29,277	8,633	20,645
- Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	167	9	158
- Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i druge djelatnosti	2,460	81	2,379
- Građevinarstvo	16,527	3,487	13,040
- Trgovina na veliko i malo i popravka motornih vozila i motorcikala	76,450	18,216	58,234
- Transport i skladištenje	6,699	912	5,787
- Usluge smještaja i ishrane	11,259	3,560	7,698
- Informisanje i komunikacije	2,015	578	1,437
- Finansijska djelatnost i djelatnost osiguranja	4,262	641	3,621
- Poslovanje nekretninama	8,495	1,419	7,076
- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	9,031	2,018	7,013
- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2,280	310	1,970
- Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno	25,146	53	25,093
- Obrazovanje	69	3	66
- Zdravstvena i socijalna zaštita	2,893	45	2,848
- Umjetnost, zabava i rekreacija	214	44	171
- Ostale uslužne djelatnosti	766	45	721
- Fizička lica	163,660	9,512	154,148
- Nerezidenti	2,346	126	2,220
Ukupno	498,059	50,147	447,912

IZLOŽENOSTI PREMA PREOSTALOM DOSPIJEĆU

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	do 1 godine	od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Kredit i potraživanja od banaka	127,653	-	-	127,653
Kredit i potraživanja od klijenata	65,116	159,504	145,786	370,406
- Finansijske institucije	246	963	-	1,208
- Nevladine organizacije	22	669	1.991	2,682
- Privredna društva	51,362	77,563	41.956	170,881
- Preduzetnici	75	408	20	503
- Fizička lica	8,528	50,863	101.184	160,574
- Kreditne kartice	4,388	1,027	-	5,416
- Država i državne institucije	496	25,942	-	26,438
- Regulatorna agencija	-	-	636	636
- Investicioni fondovi	-	2,069	-	2,069
Ukupno	192,769	159,504	145,786	498,059

REZERVE ZA NEKVALITETNU AKTIVU

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis	Nedospjela bruto izloženost	Dospjela neplaćena bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Promjene u rezervama
Izloženosti klasifikovane kao nekvalitetna aktiva	31,674	43,815	40,785	(2,738)

NEKVALITETNA AKTIVA PO GEOGRAFSKIM PODRUČJIMA

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Vrsta izloženosti	Nedospjela bruto izloženost	Dospjela neplaćena bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Neto izloženost	Regulatorne rezerve
Crna Gora	31,458	43,785	40,683	34,560	63,525
- C1	7,621	530	1,795	6,356	1,640
- C2	6,301	665	2,589	4,377	2,795
- D	2,162	1,341	1,512	1,991	2,466
- E	15,374	41,249	34,787	21,836	56,623
Ostale zemlje	216	30	102	145	87
- C1	183	8	57	133	38
- C2	5	1	5	1	2
- D	8	4	11	1	9
- E	20	17	28	10	39
Ukupno krediti i plasmani klijentima	31,674	43,815	40,785	34,705	63,612

PROMJENE U REZERVAMA ZA KREDITNA POTRAŽIVANJA
Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis	Ispravka vrijednosti po osnovu kredita	Ispravka vrijednosti po osnovu izdatih garancija	Ispravka vrijednosti po osnovu potraživanja kamata	Ispravka vrijednosti po osnovu forfetinga	Ispravka vrijednosti po osnovu obračunatih potraživanja	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2014. godine	46,564	515	5.380	905	40	53.404
Trošak umanjenja vrijednosti u toku godine	7,461	150	3,380	875	-	11,866
Ukidanje ispravke vrijednosti	-	-	-	(1)	(6)	(7)
Otpisi	(11,395)	(142)	(3,545)	-	(34)	(15,116)
Ukupno	42,630	523	5,215	1,779	-	50,147

VII. STANDARDIZOVANI PRISTUP ZA PONDERISANJE IZLOŽENOSTI

(1) Banka klasifikuje bilansne i vanbilansne izloženosti, osim izloženosti koje se oduzimaju od sopstvenih sredstava i izloženosti za koje se potrebni kapital izračunava primjenom metodologije za izračunavanje potrebnog kapitala za tržišne rizike, u kategorije i ponderiše ponderom rizika definisanim Odlukom o adekvatnosti kapitala. Banka ne koristi rejting eksternih institucija za izračunavanje pondera rizika pojedinih izloženosti.

PONDERISANA BILANSNA AKTIVA
Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis ponderisane kategorije	Bruto izloženost	Rezervacije za rizik	Neto izloženost	Rizikom ponderisana izloženost
	1	2	3=1-2	4
Ponder rizika 0%	118,126	142	117,984	-
Ponder rizika 10%	-	-	-	-
Ponder rizika 20%	99,999	61	99,938	19,988
Ponder rizika 35%	17,299	358	16,941	5,929
Ponder rizika 50%	52,783	1,808	50,975	25,488
Ponder rizika 75%	137,235	2,348	134,887	101,165
Ponder rizika 100%	195,529	91,321	104,208	104,208
Ponder rizika 150%	-	-	-	-
Ponder rizika 350%	-	-	-	-
Ukupno rizikom ponderisana bilansna aktiva	620,971	96,038	524,933	256,778

PONDERISANA VANBILANSNA AKTIVA

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis ponderisane kategorije	Bruto izloženost	Rezervacije za rizik	Neto izloženost	Rizikom ponderisana
	1	2	3=1-2	4
Ponder rizika 0%	2,701,311	-	2,701,311	-
Ponder rizika 10%	-	-	-	-
Ponder rizika 20%	1,757	-	1,757	70
Ponder rizika 35%	-	-	-	-
Ponder rizika 50%	32,235	669	31,566	7,892
Ponder rizika 75%	-	-	-	-
Ponder rizika 100%	12,931	528	12,403	12,403
Ponder rizika 150%	-	-	-	-
Ponder rizika 350%	-	-	-	-
Ukupno rizikom ponderisana vanbilansna aktiva	2,748,234	1,197	2,747,037	20,365

POTREBA ZA KAPITALOM PO OSNOVU OSTALIH RIZIKA

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis potrebe za kapitalom	Bruto izloženost	Potreba za kapitalom
Potrebni kapital za opšti rizik dužničkih instrumenata (metod dospijeća)	14,280	36
Potrebni kapital za specifični rizik dužničkih instrumenata	14,280	45
Potrebni kapital za pozicijski rizik po osnovu pozicija u vlasničkim instrumentima	2,162	259
Potrebni kapital za rizik zemlje	130,843	8,145
Potrebni kapital za operativni rizik	-	5,841

VIII. OPERATIVNI RIZIK

(1) Za svrhe izračunavanja minimalnih zahtjeva za kapitalom za operativni rizik, Banka koristi jednostavnu metodologiju defnisanu Odlukom CBCG o adekvatnosti kapitala banaka.

IX. TEKUĆA ULAGANJA U AKCIJE PRAVNIH LICA

- (1) Banka je na 31.12.2014. godine imala ulaganja u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju, hartije od vrijednosti namijenjene prodaji i ulaganje u kapital.
- (2) Hartije od vrijednosti kojima se drže radi trgovine predstavljaju hartije od vrijednosti koje se drže radi ostvarivanja dobiti od prodaje u kratkom vremenskom roku. Hartije od vrijednosti kojima se trguje inicijalno se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, a na dan bilansa po tržišnoj vrijednosti. Svi realizovani i nerealizovani dobiti po osnovu prodaje, odnosno promjene tržišne vrijednosti ovih hartija od vrijednosti se priznaju u bilansu uspjeha.

HARTIJE OD VRIJEDNOSTI NAMIJENJENE TRGOVINI

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis	VISA	Elektroprivreda AD Podgorica	Lutrija AD Podgorica
Stanje na dan 1. januar 2014. godine	1,368	114	23
Priliv po osnovu prodaje tokom godine	-	-	-
Realizovani dobiti / gubici	-	-	-
Nerealizovani dobiti / gubici	274	49	-
Efekti kursnih razlika	183	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2014. godine	1,825	163	23

Banka klasifikuje ulaganja kao hartije od vrijednosti namijenjene prodaji ukoliko se knjigovodstvena vrijednosti nadokaduje kroz transakcije prodaje, a ne kroz nastavak korišćenja.

HARTIJE OD VRIJEDNOSTI RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis	Montenegroberza AD, Podgorica	SWIFT	Lovćen osiguranje AD, Podgorica
Stanje na dan 1. januar 2014. godine	98	26	23
Priliv po osnovu prodaje tokom godine	-	-	-
Realizovani dobiti / gubici	-	5	-
Nerealizovani dobiti / gubici	-	-	-
Efekti kursnih razlika	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2014. godine	98	31	23

Ulaganje u kapital Banka iskazuje po istorijskom trošku ulaganja.

Javno objelodanjivanje podataka za 2014.

ULAGANJA U KAPITAL

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis	Centralna depozitarna agencija, AD Pogorica
Stanje na dan 1. januar 2014. godine	38
Priliv po osnovu prodaje tokom godine	-
Realizovani dobiti / gubici	37
Nerealizovani dobiti / gubici	-
Efekti kursnih razlika	-
Stanje na dan 31. decembra 2014. godine	75

Banka je utvrdila fer vrijednost na osnovu broja akcija i tržišne vrijednosti istih.

X. IZLOŽENOST RIZIKU KAMATNE STOPE IZ BANČINE KNJIGE

- (1) Prilikom utvrđivanja uticaja standardnog kamatnog šoka od +/-200 baznih bodova na nivou neto prihoda od kamate Banke, uzima se u obzir različita fleksibilnost aktive i pasive osjetljive na promjenu kamatne stope, prema sljedećoj tabeli:

Procenat kredita čija će se cijena redefinisati od strane Banke u slučaju povećanja stopa na tržištu

31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 godine
0%	10%	30%	80%

Procenat depozita čija će se cijena redefinisati od strane Banke u slučaju povećanja stopa na tržištu

31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 godine
0%	10%	50%	80%

Procenat kredita čija će se cijena redefinisati od strane Banke u slučaju pada stopa na tržištu

31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 godine
5%	10%	20%	30%

- (2) Na kraju 2014. godine, kamatna stopa iz knjige Banke nije imala značajan uticaj na neto prihod od kamate bilo da se radi o scenariju smanjenja ili povećanja stopa

PAD KAMATNIH STOPA

Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

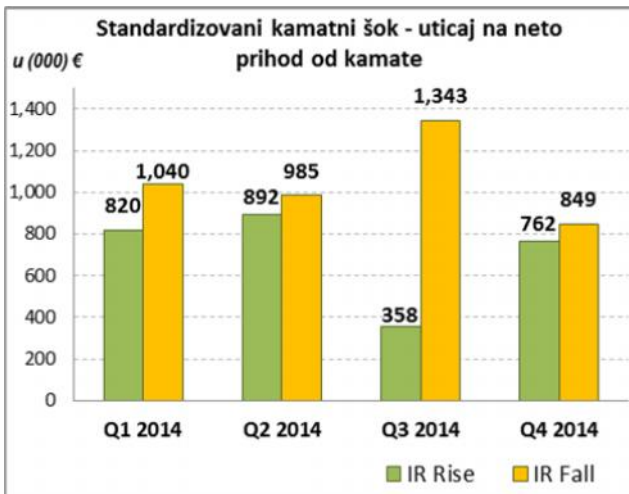
Opis	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	> 1 god	Ukupno
Aktiva osjetljiva na promjene kamatne stope	183.414	37.218	46.203	38.624	156.837	462.297
Pasiva osjetljiva na promjene kamatne stope	214.399	50.832	42.335	53.246	23.701	384.513
GAP	-30.985	-13.614	3.868	-14.622	133.136	77.784
Vremenski period gap-a (god.)	0,96	0,84	0,63	0,26		
Kumulativni gap	-30.985	-44.598	-40.730	-55.352	77.784	155.568
Uticaj na godišnji neto prihod od kamate	594	228	-49	76		
Ukupni uticaj na godišnji neto prihod od kamate	849					

POVEĆANJE KAMATNIH STOPA
Na dan 31. decembra 2014. godine

u hiljadama EUR

Opis	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	> 1 god	Ukupno
Aktiva osjetljiva na promjene kamatne stope	299.269	38.218	46.203	33.796	44.811	462.297
Pasiva osjetljiva na promjene kamatne stope	255.760	50.832	38.124	26.735	13.062	384.513
GAP	43.509	-12.614	8.079	7.061	31.749	77.784
Vremenski period gap-a (god.)	0,96	0,84	0,63	0,26		
Kumulativni gap	43.509	30.895	38.974	46.035	77.784	155.568
Uticao na godišnji neto prihod od kamate	834	-211	102	37		
Ukupni uticaj na godišnji neto prihod od kamate	762					

- (3) Struktura Bančine aktive i pasive osjetljive na promjenu kamatne stope bila je takva da je neto prihod od kamata bio zaštićen od naglih promjena kamatnih stopa tokom 2014. godine.

XI. TEHNIKE UBLAŽAVANJA RIZIKA

VI.6. Politike i procedure za prihvatanje i upravljanje kolateralom

- (1) Politike i procedure vezane za upravljanje kolateralom su definisane u Propisu o procjeni kolaterala Banke.
- (2) Upravljanje kolateralom, kao tehnika ublažavanja rizika koju Banka koristi, je definisano sljedećim:
 - prihvatljivom pravnom formom i vrstama kolaterala;
 - kriterijumima koji se koriste prilikom procjene kolaterala po vrsti;
 - pravnom primjenom;
 - tehnikama procjene kolaterala;
 - procjenom adekvatnosti kapitala;
 - procedurama za upravljanje kolateralom u slučaju iznenadne promjene njegove vrijednosti, raspoloživosti ili primjenljivosti;
 - praćenjem vrijednosti kolaterala
- (3) Propis o procjeni kolaterala definiše principe procjene kolaterala u CKB-u, kao i odgovornosti i nadležnosti organa u procesu procjene kolaterala. Propis pokriva sve segmente klijenata.
- (4) Svi isplaćeni krediti treba da se naplate prvenstveno iz poslovanja kompanije (gotovinskog toka), budžeta opštine ili dužnikovih prihoda.
- (5) Sekundarni izvor otplate duga je kolateral.
- (6) U slučaju bilo kakve negativne promjene u dužnikovoj sposobnosti otplate duga, Banka kao faktore ublažavanja rizika prihvata one kolaterale koji su dovoljno likvidni, čija je vrijednost tokom vremena stabilna i koji su izvršivi u razumnom vremenskom periodu.

VI.7. Opis osnovne vrste kolaterala

- (1) Kolaterali prihvatljivi za Banku su:
 - keš kolateral;
 - zaloga na pokretnu imovinu;
 - hipoteka na nepokretnosti;
 - drugi materijalni kolateral (polisa osiguranja itd.);
 - mjenica;
 - ovlaštenje za naplatu;
 - garancije, jemstva.

Javno objelodanjivanje podataka za 2014.

XII. ZAVRŠNE ODREDBE

Javno objavljivanje podataka Banke za 2014. godinu stupa na snagu danom usvajanja od strane Menadžment komiteta.